

Hałaczek, Bernard

"Człowiek w zagrożonym środowisku. Z podstawowych zagadnień zoologii",
Józef M. Dołęga, Warszawa 1993 :
[recenzja]

Studia Teologiczne 11, 385

1993

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

poznania naukowego. Zamieszczony materiał w tej pracy przybliża współczesną problematykę metateoretyczną oraz prezentuje wiele zagadnień w ujęciu historycznym, co nie jest obojętne dla historii nauki i historii filozofii

Ks. Józef M. Dołęga

Józef M. Dołęga, *Człowiek w zagrożonym środowisku — Z podstawowych zagadnień sozologii*, w ATK Warszawa 1993, ss. 198.

Praca Józefa M. Dołęgi pt.: *Człowiek w zagrożonym środowisku — Z podstawowych zagadnień sozologii* jest zrealizowaniem „własnego projektu badawczego” pod tym samym tytułem, który oceniłem pozytywnie we wrześniu 1991 roku. Całość jego pracy — poza elementami pomocniczymi: Wstęp; Zakończenie; Bibliografia; Wykaz skrótów; Wykaz rysunków, tablic, diagramów i map; Summary; Contents; Indeks nazwisk; Indeks rzeczowy — składa się z dwóch części. Pierwsza dotyczy zagadnień metateoretycznych (90-52), druga natomiast omawia szczegółowe problemy merytoryczne z zakresu atmosfery, hydrosfery, litosfery, kosmosfery, biosfery, antroposfery (53-162).

W części pierwszej Autor podjął podstawowe zagadnienia epistemologiczno-metodologiczne sozologii. Składa się ona z czterech rozdziałów. Pierwszy rozdział omawia genezę sozologii: przedstawia jej prekursorów oraz ukazuje uwarunkowania międzynarodowe i polskie powstania i rozwoju tej nauki. Drugi rozdział zajmuje się zagadnieniem epistemologii sozologii: jej pojęciem, definicją, przedmiotem i zakresem badań oraz wskazuje na interdyscyplinarność sozologii. Trzeci rozdział charakteryzuje stosowane w niej metody empiryczne, humanistyczne, filozoficzne i systemowe. Czwarty rozdział prezentuje poszczególne koncepcje sozologii: empiryczną, humanistyczną, filozoficzną i systemową.

Część druga pracy poświęcona jest zagadnieniom merytorycznym sozologii. Składa się z sześciu rozdziałów, które omawiają kolejno: zagadnienie atmosfery; zagadnienie hydrosfery; zagadnienie litosfery; zagadnienie kosmosfery; zagadnienie biosfery; zagadnienie antroposfery. Struktura tych rozdziałów jest w zasadzie podobna: analizuje aktualny stan danej sfery i źródła jej zmian lub zanieczyszczeń, ukazuje jej wpływ na życie i zdrowie człowieka oraz sugeruje środki zaradcze w celu ich ochrony przed destrukcyjnym oddziaływaniem antroposfery. Tę ostatnią sferę omawia rozdział dziesiąty. Po analizie samego pojęcia antroposfery przedstawia zmiany zachodzące w antroposferze i jej wpływ na fizyczne i biologiczne środowisko życia, sygnalizuje ponadto problem ochrony środowiska życia w szerokim tego słowa znaczeniu.

Praca J.M. Dołęgi *Człowiek w zagrożonym środowisku* jest jedną z pierwszych w tej dziedzinie. Stanowi ona zarys całości nowej nauki, jaką jest sozologia. Daje całościowy obraz zagadnień związanych z szeroko rozumianą ochroną środowiska. Rozkład i prezentacja materiału w pełni odpowiada wymogom dydaktyki. Zamieszczone w pracy rysunki, tablice, diagramy i mapy w sposób przekonujący ilustrują problemy i zagadnienia związane z zagrożeniem naturalnego środowiska człowieka. Dlatego uważam, że praca ta spełni wielce użyteczną rolę w dydaktyce studiów z zakresu ekologii i bioetyki.

Bernard Hałaczek